

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Anatomía xeral		Código	750G02103
Titulación	Grao en Podoloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Facio Villanueva, Angel	Correo electrónico	angel.facio@udc.es	
Profesorado	Facio Villanueva, Angel	Correo electrónico	angel.facio@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.gal/			
Descrición xeral	O alumno deberá coñecer a anatomía humana e o estudo dos diferentes órganos, aparellos e sistemas. Esplacnoloxía vascular e nerviosa. Eixos e planos corporales. Así como o desenvolvemento embriolóxico nas distintas etapas da formación.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A65	CE1 -Coñecer o desenvolvemento embriolóxico do corpo humano, os eixos e planos corporais e a anatomía de órganos, aparellos e sistemas do corpo humano e a esplacnoloxía vascular e nerviosa
B23	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B25	CB3 -- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B29	CG02 - Coñecer a estrutura e función do corpo humano en especial da extremidade inferior, semioloxía, mecanismos, causas e manifestacións xerais da enfermidade e métodos de diagnóstico dos procesos patolóxicos médicos e cirúrxicos, interrelacionando a patoloxía xeral coa patoloxía do pé.
C9	CT01 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
C11	CT03 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida
C14	CT06 - Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables
C15	CT07 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sustentable ambiental, económico, político e social
C16	CT08 - Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade
C17	CT09 - Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Capacidade para conocer e comprender a morfoloxía e a estrutura global do corpo humano e empregar axeitadamente a linguaxe anatómica.	A65	B23	C9
		B25	C11
		B29	C14
			C15
			C16
			C17

Capacidade de conocer e comprender os planos e os eixos e a terminoloxía dos conceptos xerais de osos, cartílagos, articulacións, músculos e os sistemas de condución.	A65	B29	C11
Capacidade para coñecer o desenvolto embrionario, organoxénese e os cambios posnatais dos aparatos e sistemas do corpo humano.	A65	B29	
Coñecer e identificar os relieves óseos palpables, elementos musculares, estruturas articulares e nervios das diferentes rexións topográficas do corpo humano.	A65		
Coñecer e identificar os diferentes órganos que forman os sistemas corporais, a súa localización e características.	A65	B29	
Coñecer as características diferenciáis da pel e do tecido celular subcutáneo nas distintas rexións corporais, así coma a distribución normal dos seus anexos.	A65	B29	
Capacidade de recoñecer e diferenciar distintas estruturas corporais por medio de métodos diagnósticos máis habituais na práctica clínica	A65	B29	C11

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1: Introdución ó estudo da anatomía humana	Modelos anatómicos Técnicas de estudio anatomía Visión global do corpo humano
Tema 2: Embrioloxía humana e desenvolto fetal	Organoxénese Riscos no desenvolto embrionario e fetal Consello xenético
Tema 3: Estudo anatómico do sistema músculo esquelético da cabeza, colo, tórax, abdome tronco, extremidades superior e inferior	Aparato locomotor Movemento do corpo humano
Tema 4: Estudo anatómico do sistema cardiovascular	Corazón Grandes vasos Sistema arterial Sistema venoso Sistema linfático
Tema 5: Estudo anatómico do sistema dixestivo	Boca Esófago Estómago Intestino Recto Fígado e vías biliares
Tema 6: Estudo anatómica do sistema xenito - urinario	Ril Vías urinarias Próstata Útero Trompas de Falopio Ovario Vulva - vaxina
Tema 7: Estudo anatómico do sistema endócrino	Hipotálamo Hipófise Tiroides Paratiroides Páncreas

Tema 8: Estudo anatómico do sistema nervioso central e periférico	Pares craneais Pares espinais Encéfalo Cerebelo Médula espinal
Tema 9: Estudo anatómico do sistema respiratorio	Pumón Vías respiratorias
Tema 10: EstesioloXía humana: órganos dos sentidos	Vista Olfato Oído Tacto Gusto
Tema 11: Estudo anatómico da pel e os seus anexos	Estrutura epiderme, derme e hiopoderme

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A65 B23 B25 B29	15	27	42
Proba obxectiva	A65	2	0	2
Sesión maxistral	A65 B23 B25 B29 C9 C11 C14 C15 C16 C17	45	60	105
Atención personalizada		1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Elaboración en grupo dun traballo sobre un tema asignado co obxectivo de ser exposto en clase
Proba obxectiva	Examen test de resposta múltiple
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ós estudantes, ca finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados	As distintas metodoloxías requiren un seguimento e apoio continuado a través das titorías e as sesión de seguimento da elaboración dos traballos, de xeito presencial se a situación epidemiolóxica e as indicacións das autoridades sanitarias o permiten ou telemática en caso contrario.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A65 B23 B25 B29 C9 C11 C14 C15 C16 C17	Participación activa nas sesións	5
Proba obxectiva	A65	Exame tipo test de resposta múltiple	80
Traballos tutelados	A65 B23 B25 B29	Elaboración en grupo dun traballo sobre os temas do contido da asignatura	15

Observacións avaliación

Para superar a materia é necesario realizar as prácticas e superar a avaliación final das mesmas con alomenos unha puntuación de 5 sobre 10, ademáis de obterer unha media de 6 (sobre 10) na calificación da proba de resposta múltiple e 5 sobre 10 no total da asignatura.

Convocatorias de segunda oportunidade e posteriores matrículas: Para aqueles alumnos/as que teñan cursado a materia e realizado as prácticas obrigatorias de forma completa ca calificación de apto, deben ter en conta que poden voltar a cursar toda a materia novamente e presentarse só ao examen teórico final, tendo en conta que a calificación do exame teórico fará media cas calificacións das prácticas, talleres, traballos tutelados e clases maxistrais do curso académico no que teñan cursado as mesmas.

Para os alumnos con matrícula parcial ou dispensa académica: poderán obter a calificación da asignatura ca modalidade ordinaria na que a proba de resposta múltiple supón o 40% da calificación e o outro 60% corresponde á elaboración do cuadernillo de prácticas, os traballos tutelados e o seguemento das sesións maxistrais. Nesta modalidade será obrigatorio superar a proba de resposta múltiple e realizar os cadernillos de prácticas e os traballos tutelados para superar a asignatura.

Convocatorias da oportunidade adiantada de avaliación: Para aqueles alumnos/as que teñan solicitado a oportunidade adiantada de avaliación, cumpran cos requisitos e se lles conceda poderán presentarse ó exame teórico final cúa calificación suporá o 100% da calificación da materia.

Non presentado: Se calificará como non presentado os/as alumnos/as que non concurran á realización do exame e/ou non entreguen os cadernillos de prácticas e os traballos tutelados nos prazos definidos.

Matrícula de honra: Poderá obterse a calificación de matrícula de honra habendo obtido a calificación de sobresainte e a máxima calificación na avaliación e seguimento continuo realizado durante o curso académico.

En canto a penalización por plaxio se avaliará neses casos cunha cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificada con suspenso (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade coma na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Bibliografía básica	1.AAVV. Terminología anatómica. Panamericana, 1ª ed, 2001. 2. Abrahams PH, Hutchings RT, Marks SC. Gran atlas McMinn de Anatomía Humana. Oceano, 2ª ed, 2009. 3. Agur FR, Dalley F. Grant. Atlas de anatomía. Panamericana, 11ª ed, 2007. 4. Bouchet A, Cuilleret J. Anatomía descriptiva, topográfica y funcional. Panamericana, 1º ed, 1997. 5.Canby CA. Anatomía basada en la resolución de problemas. Elsevier - Masson, 1ª ed, 2007. 6. Chung KW. Colección temas clave: Anatomía. 6ª ed. 2008. 7. Dauber W. Feneis. Nomenclatura anatómica ilustrada, Elsevier Masson, 5ª ed, 2006. 8. Delgado L. Prácticas de anatomía humana. Panamericana, 1ª ed, 2010. 9. Detton AJ. Grant. Manual de disección. Wolters Kluwer. 16ª ed, 2017. 10. Dufour M. Anatomía del aparato locomotor. Tomo 1: Miembro inferior. Masson, 1ª ed, 2003. 11. Drake RL, Vogl A. Mitchell AWM. Gray. Flashcards de Anatomía. Elsevier, 1ª ed. 2022.12. Dykes M, Watson W. Lo esencial en anatomía. Elsevier Mosby, 3ª ed, 2011. 13. Escuredo B, Sánchez JM, Borrás SX, Serrat J. Estructura y función del cuerpo humano. McGraw-Hill Interamericana, 1995. 14. Fraga H. Anatomía básica. Galinova, 1ª ed, 2003. 15. García-Porrero J. Anatomía humana. McGraw-Hill ? Interamericana, 1ª ed, 2005. 16. Grine FE. Manual de laboratorio de anatomía humana. 3ª ed, 2008. 17. Gosling JA, Harris PF, Hunpherson JR. Anatomía Humana. Mosby/Doyma, 2ª ed, 1994. 18. Guzmán S, Elizondo-Omaña RE. Anatomía humana en casos clínicos. Panamericana, 5ª ed, 2022. 19. Hansen JT. Atlas de disección. Sobotta. Elsevier, 2ª ed, 2017. 20. Hansen JT. Netter. Flashcards de anatomía. Elsevier. 4ª ed, 2017 21. Jacob S. Atlas de anatomía humana. Elsevier Science, 1ª ed, 2003. 22. Kamina P. Anatomía general. Panamericana, 1997. 23. Kapit W, Elson LM. Anatomía. Ariel, 1ª ed, 2014. 24. Latarjet M, Ruiz Liard A. Anatomía Humana. Panamericana, 4ª, 2004. 25. Lippert H. Anatomía. Marban, 1ª ed, 1999. 26. Llusá M, Merí, Ruano D. Manual y atlas fotográfico de anatomía del aparato locomotor. Panamericana, 1ª ed, 2004. 27. Lütjen-Drecoll E, Rohen JW. Anatomía. Panamericana, 1ª ed, 2012. 28. Möller TB, Reil E, Stark P. Atlas de anatomía radiológica. Marban, 3º ed, 2011. 29. Moore KL, Dalley A, Agur AM. Anatomía con orientación clínica. Wolters Kluwer, 9ª edición, 2022. 30. Netter FH. Atlas de anatomía humana. Elsevier Masson, 6ª ed, 2015. 31. Nielsen M, Miller S. Atlas de anatomía humana. Panamericana, 1ª ed, 2012. 32. Olinger AB. Atlas de anatomía humana. Lippincott 1ª ed, 2016. 33. Pansky B, Gest T. Anatomía concisa e ilustrada de Lippincott, volumen 1: espalda, miembro superior e inferior. AMOLCA 1ª ed, 2017. 34. Platzer W. Atlas de anatomía con correlación clínica. Tomo 1. Aparato locomotor. Editorial médica Panamericana, 9ª ed, 2008. 35. Paulsen F, Waschke J. Sobotta. Atlas de disección. Elsevier. 2ª ed. 2017. 36. Pró E. Anatomía clínica. Editorial médica Panamericana, 1ª ed, 2011. 37. Putz R, Pabst R. Atlas de Anatomía Humana Sobotta (I y II). Panamericana, 22ª ed, 2006. 38. Rouviere H y Delmas A. Anatomía humana. Masson, 11ª ed, 2005. 39. Sadler, TW. Langman Embriología médica. Wolters Kluwer, 11ª ed, 2009. 40. Schunke M, Schultze E, Schumacher U, Voll M, Wesker K. Texto y atlas de anatomía. Tomo I. Anatomía general y aparato locomotor. Panamericana, 1ª ed, 2005. 41. Smith-Agreda JM. Escolar. Reconstrucciones humanas por planos de disección. Editorial Panamericana, 5ª ed, 2009. 42. Spratt JD, Salkowski LR, Loukas M, Turmezei T, Weir J, Abrahams PH. Atlas de anatomía humana por técnicas de imagen. Elsevier, 5ª ed, 2017. 43. Suárez Quintanilla JA, Iturrieta Zuazo I, Rodríguez Pérez AI, García Esteo FJ. Anatomía humana para estudiantes de ciencias de la salud. Elsevier. 1ª ed., 2017. 44. Tank PW. LWW Atlas de anatomía. Wolters Kluwer. 1ª ed, 2009. 45. Thibodeau GA, Patton KT. Anatomía y fisiología. Elsevier Mosby, 6ª ed, 2007. 46. Thibodeau GA, Patton KT. Estructura y función del cuerpo humano. Elsevier Mosby, 13ª ed, 2011. 47. Tixa S. Atlas de anatomía palpatoria. Tomo 2: Miembro inferior, Elsevier Masson, 2ª ed, 2006. 48. Thompson JC,. Atlas práctico de anatomía ortopédica. Elsevier, 2ª ed, 2011. 49. Tortora GJ, Derrickson BH. Principios de anatomía y fisiología. Editorial Panamericana, 13ª ed, 2013. 51. Ullmann HF. Atlas de anatomía. Ed Ullmann, 1ª ed, 2103. 52. Vilensky JA, Hoffman LA. Rohen. Atlas de anatomía humana. Wolters Kluwer, 8ª ed, 2015. 53. Waschke J, Drenckhahn D. Compendio de anatomía. Editorial Panamericana, 1ª ed, 2009.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Para axudar a conseguir un entorno inmediato sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos 1 e 2 do "III Plan de Acción do Programa Green Campus FCS (2018-2020)" os traballos documentais que se realicen nesta materia:

a.- Maioritariamente solicitaranse en formato virtual e soporte informático.

b.- De realizarse en papel:

- Non se empregarán plásticos.

- Realizaranse impresións a dobre cara.

- Empregarase papel reciclado.

- Evitarase a realización de borradores.

Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria se incorpora a perspectiva de xénero nesta materia (empregarase linguaxe non sexista, bibliografía de autores/as de ambos sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnas/os,...) Traballase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberase detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para correxilas.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías